עין משפט נר מצוה

ט א מיי' פי"ח מהל' מעשה הקרבנות הלכה ו :

י ב שם פי"ט הל' ז :

יא ג מיי' פ"ג מהלכות איסורי מזבח הל' ח והל' י סמג עשין קעח :

יב ד מיי' פ"ה מהל' עבודת יוה"כ הל' יז :

יג ה מיי' פ"א מהל' איסורי מזבח הל' ד :

יד ו מיי' פ"ה מהל' עבודת יוה"כ הל' יז :

[וע"ע תוס' זבחים דף קיג: ד"ה יצאו]

תורה אור

אי קרבן שומע אני *אפילו קדשי בדק הבית שנקראו קרבן כענין שנא' ונקרב את קרבן ה' ת"ל ואל פתח אהל מועד לא הביאו **כל הראוי לפתח אהל מועד חייב עליו בחוץ, כל שאינו ראוי לפתח אהל מועד אין חייבין עליו בחוץ, אוציא אלו שאין ראוין לפתח אהל מועד ולא אוציא (פרת חטאת) (ו)שעיר המשתלח שהוא ראוי לבוא אל פתח אהל מועד ת"ל לה' מי שמיוחדין לה' יצאו אלו שאין מיוחדין לשם ולה' להוציא הוא ורמינהו ירצה לקרבן אשה לה' אלו אישים מנין שלא יקדישנו מחוסר זמן ת"ל קרבן לה' לרבות שעיר המשתלח אמר רבא התם מענינא דקרא והכא מענינא דקרא: התם דאל פתח לרבות לה' להוציא, הכא דאשה להוציא לה' לרבות, טעמא דרבי רחמנא הא לא רבי הוה אמינא שעיר המשתלח קדוש במחוסר זמן והא *אין הגורל קובע אלא בראוי לשם אמר רב יוסף הא מני חנן המצרי היא דתניא *חנן המצרי אומר אפילו דם בכוס מביא חבירו ומזווג לו אימר דשמעת ליה לחנן המצרי דלית ליה דחוין, דלית ליה הגרלה מי שמעת ליה, דילמא מייתי ומגריל אלא אמר רב יוסף הא מני רבי שמעון היא דתניא *מת אחד מהן, מביא חבירו שלא בהגרלה דברי רבי שמעון רבינא אמר כגון שהומם וחיללו על אחר ומנא תימרא דפסיל ביה מומא? דתניא *ואשה לא תתנו מהם אלו החלבים, אין לי אלא כולן, מקצתן מנין? ת"ל מהם. מזבח זו זריקת דמים, לה' לרבות שעיר המשתלח ואיצטריך למיכתב בעל מום ואיצטריך למיכתב מחוסר זמן דאי כתב רחמנא מחוסר זמן, משום דלא מטי זמניה אבל בעל מום דמטי זמניה אימא לא, ואי כתב רחמנא בעל מום משום דמאים אבל מחוסר זמן דלא מאים אימא לא, צריכא,

רבא

אי קרבן שומע אני וכו' · רישא דברייתא בתורת כהנים הכי איתא יכול השוחט חולין בפנים יהא חייב ודין הוא וכו' ת"ל קרבן על הקרבן הוא חייב ואינו חייב על החולין אי קרבן שומע אני וכו' כלומר או אינו אומר קרבן להוציא את החולין בפנים אלא להביא קדשי בדק הבית ששחטן בחוץ שיהא חייב שהרי אף הם נקראו קרבן כענין שנאמר ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא והא ודאי בדק הבית הוא : **הראוי לפתח וגו'** · וקדשי בדק הבית לא היו עתידים לבא לפתח אהל מועד ואני שמעתי שאינן ראוין לפתח אהל מועד שסתם קדשי בדק הבית בעלי מומין הן דאמר מר (תמורה דף ז:) המתפיס תמימים לבדק הבית עובר בעשה וא"א להעמידה כן במקומה במס' זבחים : **ולא אוציא פרת חטאת** · לא גרסינן שאף היא אינה ראויה לבא לאהל מועד אלא ולא אוציא שעיר המשתלח שהוא ראוי לבא לאהל מועד להגריל ולהתוודות עליו הכי מפרש לה בזבחים : **ולה' להוציא הוא** · בשעיר המשתלח שהוא ראוי לבא בתמיה : **אלו אישים** · שלא יתן מהן על אש של מערכה : **מנין שלא יקדישנו מחוסר זמן ת"ל קרבן** · ומשעת הקדשו קרוי קרבן : **התם דאל פתח לרבות** · שעיר המשתלח דלא ממעט מאל פתח שהרי ראוי לבא אל פתח : **לה' להוציא** · אתא דאינו לרבות לא איצטריך, וכי אתא להוציא אתא ולמדרש מי שמיוחדין לשם יצא זה שאינו מיוחד : **הכא דאשה ממעט להוציא** · שעיר המשתלח שהרי אינו עולה לאשים: **לה' לרבות** · אתא ולמדרש לה' כל דלה': **והא אין הגורל קובע** · לשם אלא את הראוי לשם וכיון דלא ידע על איזה מהן יעלה הגורל לשם א"א להיות אחד מהן מחוסר זמן : **תנן המצרי היא** · דלית ליה הגרלה משהגריל ומת אחד מהן הלכך כשמת שעיר המשתלח ומביא אחר שלא בהגרלה הואיל ולמד מן המקרא שלא יביא מחוסר זמן : **אפי' דם** · של שעיר הפנימי בכוס שכבר נשחט ומת המשתלח מביא חבירו מן השוק : **ומזווג** · לדם ומשלחו : **דלית ליה דחוין** · דלית ליה שיהא הדם דחוי בשביל חבירו שמת לומר ישפך הדם כדקאמר רבי יהודה במתני' מת המשתלח ישפך הדם : **דילמא מייתי ומגריל** · וירעה אותו שיפול עליו גורל של שם ויתכפר בדם של ראשון ולעולם שנים צריך להביא ומגריל ואכתי פשיטא דמחוסר זמן לא, דאין גורל קובע אלא בראוי לשם : **רבינא אמר** · כי איצטריך קרא דמחוסר זמן כגון שהומם המשתלח משהגריל עליו וחללו על אחר וזה אין צריך להגריל שהרי מכח הראשון בא : **ואשה לא תתנו וגו'** · בבעלי מומין כתיב : **מקצתן** · כזית מהן :

רבא

וכל שאין ראוין לפתח אהל מועד אין חייבין עליו · מה שפירש רש"י שיש מפרשים משום דסתם קדשי בדק הבית בעלי מומין הן דהמתפיס תמימים לבדק הבית עובר בעשה וכתב שאי אפשר לו להעמידה כן במקומה בזבחים פרק חטאת ולא פי' מה היה קשה לו ובפרק פרת חטאת פי' דתנן בפרק פרת חטאת (זבחים דף קיב.) פרת חטאת ששחטה חוץ מגיתה וכן שעיר המשתלח ששחטו בחוץ פטור משום דאין ראוין לבא אל אהל מועד אלמא פרת חטאת אע"ג דתמימה היא כיון דאין סופה לבא אל פתח אהל מועד פטור הכי נמי בקדשי בדק הבית פטור ואפילו תמימים* :

ולא אוציא פרת חטאת ושעיר המשתלח · רש"י לא גרים פרת חטאת דפרת חטאת לא אתיא כלל לפתח אהל מועד והדין עמו דאי משום דכתיב בה והזה אל נכח פני אהל מועד מדמה אם כן כי פריך בזבחים ושעיר המשתלח לאו ראוי אל פתח אהל מועד הוא ופריך מהא הברייתא דקרי ליה ראוי אל פתח אהל מועד ומשני ליה כאן קודם הגרלה כאן לאחר הגרלה ואי בעית אימא כאן קודם וידוי וכו' ליפרוך מפרת חטאת ולא הוה מצי לשנויי כדמשני על כן נראה דלא גרס פרת חטאת בברייתא ודוחק הוא דבברייתא גרסינן שהן ראוים וכו' עד יצאו אלו שאינן מיוחדין בלשון רבים וצריך לגרוס שהוא ראוי יצא בלשון יחיד כיון דלא גרסינן אלא שעיר המשתלח ונראה לי לייסבו והכי פירושו ולא אוציא פרת חטאת ואפילו אם תמצא לומר שאוציא נמי פרת חטאת כיון דאיהי לא אתיא פתח אהל מועד מכל מקום לא אוציא שעיר המשתלח ת"ל לה' והשתא ניחא דכי פריך בפרק פרת חטאת (זבחים דף קיג·) משעיר המשתלח לא פריך מפרת חטאת משום דבהאי ברייתא נמי אמ"ל קאמר דפרת חטאת אינה ראויה לפתח אהל מועד לה' לשעיר המשתלח דההוא ודאי ראוי לפתח אהל מועד הוא ולהכי לא פריך התם אלא משעיר המשתלח :

זריקת דמים על המזבח · הקשה מורי קרובי הכהן ה"ר יהודה זצ"ל דבפרק השוחט והמעלה (זבחים דף קז:) אמרינן דלא הוה צריך למיכתב זריקה בחוץ דאתיא לה שפיר מביניהו משחיטה והעלאת חוץ אלא לגלויי לך אקבלה דלא תיתי מביניהו ובבעלי מומין אמאי איצטריך למיכתב תיתי מביניהו וליכא למימר לגלויי אקבלה דלא תיתי דמהיכא תיתי אי משחיטה והעלאה איכא למיפרך מה להנך שכן חייבין עליהם בחוץ תאמר בקבלה ודנתי לפניו דליכא למימר מקדיש בעלי מומין יוכיח שפטור בחוץ וחייב בבעלי מומין עוד הקשה לר' יוסי ברבי יהודה דמחייב אף בקבלה בבעלי מומין אמאי איצטריך קרא להקטרה זריקה וקבלה ליתי כולהו מביניהו משוחט ומקדיש גם בזה דנתי לפניו דאיצטריך לגלויי אקמיצה דלא תיתי והא דמיבעי פ' כל הקרבנות (מנחות פה:) אי לוקה משום בעלי מומין בסולת שהתליע מצינו למימר דהיינו דווקא במקדיש אבל קמיצה לא אי נמי ההיא לרבנן דר' יוסי בר' יהודה אי נמי י"ל דאי לא כתיב קרא לזריקה הוה מוקמינן חד לא תקריבו לזריקה ואידך לקבלה דהא אשחיטה ומקדיש לא מיתוקם אלא בלאו אינו ענין ולזריקה וקבלה משמע שפיר טפי דלשון הקרבה הוי זריקה וקבלה כדאשכחן ספ"ק דזבחים (דף יג.) והקריבו זו קבלת הדם או אינו אלא זריקה ואם כן מקדיש ושוחט לא הוה נפקא לן ומביניהו נמי לא דמה להנך דעבודה נינהו ולא שייכי בחולין וגבי על האמן הקשה בפרק תמיד נשחט (פסחים דף סג:) למה לי קרא לזריקה תיתי מביניהו לגלויי אקבלה הא בלאו הכי קבלה לא אתיא משחיטה והקטרה כדפרישית דמה להנך שכן חייבת בחוץ ודנתי לפניו מולק יוכיח שפטור בחוץ וחייב על האמן כדאיתא בפרק תמיד נשחט (ג"ז שם) וכן הקשה בע"ז למה לי קרא לזריקה ניתי מביניהו לגלויי אקבלה לא איצטריך [illegible] מדברי קבלה ילפינן לה מדכתיב בל אסיך נסכיהם מדם [illegible] יוכיח שפטור בחוץ וחייב [illegible] בקבלה בע"ז אין להקשות עליה כדפרש"י בפרק ד' מיתות (דף ס:) [illegible] וליחשוב נמי זורק ופרש"י בשלמא מקבל ומוליך לא קשיא לן דכיון דלא אשכחן דעובדין לשם ע"ז בכך אף על גב דהוי כעין פנים [illegible] על כן נראה כתירוץ הראשון עוד הקשה היכי קאמר התם דקבלה [illegible] משחיטה והעלאה אי לא היה כתיב זריקה לגלויי עלה דלא תיתי והיכא למיפרך מה להנך שכן חייבין (בע"ז) ובבעלי מומין תאמר בקבלה דפטור לרבנן דרבי יוסי ב"ר יהודה ולימא לומר מנסך יוכיח ולא

רש"ל מוחק זה

רבינו חננאל

השוחט שלא לשמו מיעוט סימנים בחוץ ונמרדו בפנים משום דלא עקירת חוץ היא. משהגריל עליהן שחטן בחוץ חייב על של שם ופטור על של עזאזל דלא קרינא ביה לה': ת"ר ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן שומע אני אפי' קדשי בדק הבית. פי' כגון בהמה טמאה וכיוצא בה שאין ראוין למזבח כדכתיב ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא כלי זהב וגו' הנה נקרא קרבן. דברים שאינן ראוין למזבח. ת"ל ואל פתח אהל מועד לא הביאו בעינן דבר הראוי לפתח אהל מועד וליכא. פרה אדומה ושעיר המשתלח מנין שאין חייבין עליהן משום שוחט וחוץ. ת"ל לה' מי שמיוחדים לה' יצאו אלו שאין מיוחדין לה' אלא פרה למי נדה ושעיר לעזאזל. ואקשינן ולה' להוציא שעיר המשתלח אתא והכתיב ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה'. אשה אלו אשים מנין שאינו קדוש ת"ל קרבן לה' לרבות שעיר המשתלח דלא קבע ליה על מחוסר זמן שהוא פחות מח' ימים. ומשני רבא הכללפי ענין הכתוב דריש בו התם דאל פתח לרבות כל בהמה כשרה, לה' בא להוציא דאילו לא בא להוציא אלא לרבות הרי כבר נתרבה כל בהמה טהורה הוה ליה לקרא לשתוק ואנא ידענא דהכל במשמע למה בא להוציא והכא דמשמע קרבן להוציא שעיר המשתלח שאינו קרבן הייתי אומר קדוש במחוסר זמן בא לה' לרבותו שלא יהיה קדוש במחוסר זמן. ואקשינן ולמה הוצרך לומר לרבות שעיר המשתלח שאינו קדוש במחוסר זמן והא בעי הגרלה ואין הגורל קובע אלא בראוי לשם דלא ידעינן באיזה מהן יעלה הגורל לה'. ואוקימנא להא מתניתא לר' שמעון דלית ליה הגרלה לעכב דהתניא מת אחד מהן מביא חבירו שלא בהגרלה דברי ר' שמעון [illegible] על השעירים הללו [illegible] אשר עלה עליו הגורל לעזאזל נפל

בו מום והללו על שעיר שהוא פחות מבן ח' ימים סד"א ליקדוש קמ"ל דלא קדוש והמום נמי שפוסל בשעיר המשתלח גמר לה מדכתיב ואשה לא תתנו מהם על המזבח לה'. ומשום היא. רבינא אומר פחות

מסורת הש"ס

תמורה ז: זבחים קיג:

תמורה: יג

[תמורה ז: חולין יא:]

זבחים לה: ע תמורה ז:

לעיל נ.

תמורה ו: פ"ש

גליון הש"ס

גמ' מנין שלא יקדישנו מחוסר זמן. עיין זבחים דף קיד ע"ב תוס' ד"ה היתר במה : רש"י ד"ה ולא אוציא וכו' להגריל ולהתוודות עליו. עיין תוס' יומא דף מ ע"ב ד"ה עד שלא הגריל ובתמורה דף ו ע"ב תוס' ד"ה ולא אוציא :

במדבר ז: ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא כלי זהב אצעדה וצמיד טבעת עגיל וכומז

* כלומר דשעיר המשתלח לא ממעט מאל פתח

מבנה
◊ 'לה' - סימן להבין דקושיא איך דנוסח 'לה' (דגות - או - למ)

נושא
איסור להקדיש מחוסר זמן - שעיר המשתלח ודפסול במחוסר זמן נלמד מגזה"כ

(גמ' תשאל למה צריכין גזה"כ לכך הרי פשיטא דאין הגורל קובע אלא הראוי להיות לשם

נושא
לפי מי יש מקום לחשוב ששעיר המשתלח קדוש במחוסר זמן (שצריכין גזה"כ מיוחד ללמד שאינו קדוש)

מבנה
4-△ תשובות לשאלה הנ"ל

נושא
מנין שמום פוסל במשתלח

תוספות ישנים

רבי דמלי פריך התם על [illegible] שינויא דאין לו להיות פטור קודם הגרלה כדמשמע הכא אלא דפריך ליה מגופה דהכא ראוי לפתח אהל מועד קודם וידוי ומשקלא ומסקנא דמסיק התם [illegible] כאן קודם וידוי כאן לאחר וידוי אתי שפיר [illegible] קודם הגרלה [illegible] (ע"ש שייך לדף סב ע"ב)

כדמשמע בכאן והא דממעט ליה קודם הגרלה מלה' [illegible] לעיל [illegible] ולכך אינו ראוי כלל [illegible] לפתח אהל מועד [illegible] מכל מקום [illegible] : ורבא אמר [illegible] מהכרי עבודות יום [illegible]

פרשת שעמא